

8. Ярмолюк О.Ф. Інформаційне забезпечення управління земельними ресурсами в агроформуваннях / О.Ф. Ярмолюк // Економіка: проблеми теорії та практики: збірник наукових праць. – Дніпропетровськ: ДНУ, 2008.– Вип. 241; Т. 5. – С. 1024-1032.

УДК 657

Олійник О.В.,
д.е.н., професор,
Житомирський державний технологічний університет

МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОНОМІЧНОГО АНАЛІЗУ ДІЯЛЬНОСТІ СУБ'ЄКТА ГОСПОДАРЮВАННЯ: ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ

Універсальність науково-методологічного інструментарію економічного аналізу, його інтеграція з іншими функціями управління, можливість виявляти відхилення, встановлювати їх причини та надавати пропозиції щодо усунення негативних тенденцій, а також процеси системної перебудови самого аналізу дозволяють по-новому ідентифікувати економічний аналіз як дієвий інструмент досягнення ефективності процесу управління, в тому числі здійснення контрольної функції.

Завдання, які можна вирішити за допомогою економічного аналізу (як компонента аналітичних процедур контролю) в контрольній діяльності є такими:

– отримання системного уявлення про загальний стан підконтрольного суб'єкта (оцінка загального фінансово-економічного стану підприємства, знайомство з характером і обсягами діяльності тощо). Є найбільш ефективним при плануванні контрольного процесу, оскільки дозволяє визначити загальні масштаби діяльності, обсяги та характер контрольних процедур;

– визначення «вузьких місць», шляхом виявлення незвичних тенденцій, різких необґрунтованих змін економічних показників, невідповідності основних залежностей. Слід зазначити, що самі факти різких змін в системі показників не можуть бути доказами недостовірності фінансової звітності (або наявності помилок, порушень законодавства, шахрайства тощо), а лише вказують на ті ділянки, в діяльності яких слід детально вивчити причинно-наслідкові зв'язки економічних явищ і процесів;

– оцінка можливості отримання впевненості у подальшій діяльності суб'єкта господарювання (підтвердження принципу безперервності діяльності), поряд з іншим, є одним з проявів соціальної орієнтації як практичної

контрольної діяльності, так і економічного аналізу. Забезпечується розрахунком та оцінкою загальних показників фінансового стану суб'єкта господарювання (коефіцієнтів ліквідності, ділової активності, рентабельності, фінансової стійкості), а також за допомогою спеціальних методик визначення ймовірності банкрутства (Z-модель Альтмана, коефіцієнт Бівера).

Фактори, які зумовлюють необхідність та визначають особливості застосування в якості аналітичних процедур методу та окремих методик економічного аналізу, включають:

- необхідність формування оціночних суджень про результати роботи суб'єкта господарювання та його структурних підрозділів;
- потреба оцінки можливості підприємства продовжувати свою діяльність протягом певного періоду
- зацікавленість зовнішніх та внутрішніх користувачів у отриманні інформації про стійкість підприємства в майбутньому,
- можливості виявлення незвичних тенденцій, необґрунтованих змін економічних показників,
- надання рекомендацій з вдосконалення роботи суб'єкта господарювання чи його структурних підрозділів, управління капіталом, стратегії фінансування поточних активів

У світовій та вітчизняній аналітичній практиці наявна значна кількість показників, які можуть використовуватися для оцінки майнового і фінансового стану суб'єктів господарювання, існує ряд підходів до їх класифікації і, що найголовніше, до їх розрахунку. Відсутність усталених методик розрахунку створює ряд проблем змістовного та методичного характеру. Зокрема, варіативність розрахунку показників створює широкі можливості для маніпулювання результатами проведеного економічного аналізу, представлення фінансового стану підприємства на тому рівні, який вигідний суб'єкту контролю або замовнику економічного аналізу як консультаційної послуги. Можливі випадки спекуляції на основі даних проведених економічних розрахунків, коли на вимогу замовника відображається незадовільний фінансовий стан підприємства з метою заниження вартості його активів. Це не тільки ставить під сумнів дієвість економічного аналізу як інструменту контролю, а більше того, робить його знаряддям викривлення інформації в економічній сфері.

В основі концептуальної моделі стандартизації аналітичних методик для суб'єктів зовнішнього контролю запропоновано використовувати методику аналізу безперервності діяльності підприємства (рис. 1).

Рис. 1. Концептуальна модель стандартизації аналітичних методик для зовнішніх суб'єктів контролю

Методична сторона даної проблеми полягає у тому, що відсутність встановлених методик унеможливує здійснення економічного аналізу на практиці. За результатами опитувань, проведених серед аудиторів 12 % респондентів назвали відсутність чіткого визначення коефіцієнтів як основний фактор, який перешкоджає ефективному застосуванню економічного аналізу в своїй практиці. Більше 20 % (21,5 %) опитаних працівників зовнішніх контролюючих органів назвали відсутність чітких методичних рекомендацій, інструкцій з єдиними вимогами у якості проблеми здійснення якісного економічного аналізу. Об'єктивність існування проблеми підтверджується ґрунтовним аналізом діючої нормативної бази з питань регулювання економічного аналізу. Для одного і того ж показника існують не тільки різні формули розрахунку, а й різні нормативні (орієнтовні) значення, відповідно, за відсутності бази для порівняння використання коефіцієнтів для оцінки фінансового стану не дасть адекватної картини.

Об'єктивною є необхідність стандартизації методик контролю, перегляд та встановлення нормативних значень для зовнішніх суб'єктів контролю, результати діяльності яких мають глобальні соціальні наслідки. Робота зі стандартизації аналітичних методик для потреб зовнішніх контролерів, повинна вестись з врахуванням специфіки видів діяльності суб'єктів господарювання, на основі результатів ґрунтовних наукових досліджень та вивчення практики, формування аналітичних баз за результатами емпіричних досліджень.

Змістовне наповнення аналітичного забезпечення не залежить від виду контрольної діяльності, а є похідною від кінцевої цільової установки суб'єкта контролю. Необхідність подальших розробок щодо удосконалення методичного забезпечення аналітичної діяльності зумовлено значимістю аналітичних досліджень як основи формування інструментарію пояснення економічних явищ і процесів на рівні суб'єктів господарювання, ускладненням управлінських завдань на макро- та мікро рівнях, необхідністю створення системи економічного аналізу, адекватної запитам сучасного управління.

УДК: 311.3/4

Остапенко Я.О.,

к.е.н., доцент кафедри управлінського обліку, бізнес-аналітики та статистики,

Ковальчук Ю. І.,

студентка ННІ фінансів, банківської справи,

Університет державної фіскальної служби України,

ЕКОНОМІЧНА СТАТИСТИКА: ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ

Серед багатьох галузей статистичної науки чи не найважливіше місце посідає економічна статистика, адже вона не тільки виступає в якості наукової дисципліни та одного із видів практичної діяльності органів державної статистики, але й здійснює кількісну характеристику масових явищ та процесів, які відбуваються в економічній сфері держави. Найпоширенішими показниками, за допомогою яких відбувається кількісний вимір економічних явищ є показники чисельності населення й трудових ресурсів, обсягу виготовленої продукції, зміни цін, наявності основних і оборотних активів, показники ступеня рівномірності розподілу доходів тощо.

Отримані дані у ході статистичного дослідження економічної статистики дають змогу здійснити систематичний кількісний опис всіх основних аспектів соціального процесу й економіки в цілому. Вони потрібні, у першу чергу,